

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

«Сімейно-центроване раннє втручання»

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

підготовки доктора філософії

Луцьк – 2024

**Силабус освітнього компонента «Сімейно-центроване раннє втручання» підготовки
доктора філософії**

Розробник: Мартинюк Тетяна Анатоліївна, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: **Зоряна МАЦЮК**

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29.08.2024 р.

Завідувач кафедри: **Ірина КУЗАВА**

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань <u>01 Освіта</u> Спеціальність <u>016 Спеціальна освіта</u> Освітньо-професійна програма <u>Спеціальна освіта</u> Освітній рівень: третій (освітньо-науковий рівень вищої освіти)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання <u>2</u>
ІНДЗ: <u>є</u>		Семестр <u>4-ий</u>
		Лекції <u>10</u> год.
		Практичні (семінарські) – <u>14</u> год. Лабораторні – <u> </u> год. Індивідуальні – <u> </u> год.
		Самостійна робота – <u>82</u> год.
		Консультації – <u>14</u> год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладачів

ППП: Мартинюк Тетяна Анатоліївна

Науковий ступінь: доктор педагогічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація +38(066)3560436, Martynyuk.Tetyana@vnu.edu.ua

Дні занять: : http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента (далі – ВОК) «Сімейно-центроване раннє втручання» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Силабус ВОК є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти, укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач ступеня доктора філософії; алгоритм вивчення навчального матеріалу ВОК; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою освітнього компонента «Сімейно-центроване раннє втручання» є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системного, критично осмисленого та дослідницьки орієнтованого розуміння закономірностей раннього розвитку дитини (0–4 роки), етіології та механізмів виникнення порушень розвитку, теоретико-методологічних засад і доказових технологій раннього втручання; розвиток здатності проектувати, впроваджувати та оцінювати інноваційні моделі сімейно-центрованого раннього втручання у міждисциплінарному та інклюзивному освітньому середовищі.

Завдання ОК:

1. Сформувати здатність до критичного аналізу та наукового осмислення сучасних моделей сімейно-центрованого втручання, їх еволюції, теоретико-методологічних засад і місця у системі спеціальної та інклюзивної освіти.

2. Розвинути здатність проектувати, науково обґрунтовувати та впроваджувати інноваційні технології сімейно-центрованої корекційно-розвивальної роботи, адаптовані до індивідуальних потреб дитини та сім'ї.

3. Сформувати компетентність у здійсненні комплексної діагностико-аналітичної діяльності, плануванні та оцінюванні ефективності програм втручання на засадах доказовості та біопсихосоціального підходу.

4. Розвинути здатність до організації трансдисциплінарної взаємодії та партнерської співпраці з батьками й фахівцями, забезпечення якості психологопедагогічного супроводу в інклюзивному середовищі.

5. Сформувати здатність приймати обґрунтовані управлінські та професійні рішення у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх наслідки та забезпечувати якість і безпечність освітнього середовища.

6. Розвинути здатність ініціювати та реалізовувати наукові й освітні проекти у сфері сімейно-центрованого втручання, здійснювати професійну рефлексію та планувати подальший науковий розвиток.

3. Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін тощо.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольні-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усьо го	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контр./Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та системні засади раннього втручання						
Тема 1. Нейробіологічні та системні детермінанти раннього розвитку дитини Нейробіологічні основи розвитку мозку в ранньому віці. Нейропластичність як наукове підґрунтя раннього втручання. Сенситивні періоди розвитку та їх значення для формування функцій. Біоекологічна модель розвитку (У. Бронфенбреннер): рівні системного впливу. Транзакційна модель	14	2	-	10	2	ДС, ДБ, ІРС

розвитку (А. Самерофф): динаміка взаємодії «дитина – середовище». Біопсихосоціальний підхід і МКФ-ДП як концептуальна основа оцінювання розвитку. Фактори ризику та фактори захисту в ранньому дитинстві. Створення умов для навчання та участі дитини у природному середовищі.						
ТЕМА 2. Порушення розвитку в контексті сучасних моделей інвалідності та екологічних теорій Еволюція моделей інвалідності: медична, соціальна, біопсихосоціальна. Суспільні моделі ставлення до осіб з порушеннями розвитку. Системна модель раннього розвитку Майкла Гуральника. Клініко-психолого-педагогічні особливості розвитку дітей із синдромом Дауна. Особливості розвитку дітей із дитячим церебральним паралічем. Розлади аутистичного спектра: сучасні підходи до розуміння етіології та проявів. Передчасне народження та його вплив на подальший розвиток. Рання інституалізація: наслідки для когнітивного та соціально-емоційного розвитку. Криза сім'ї при народженні дитини з порушеннями розвитку: психологічні аспекти.	14	-	2	12	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / макс. к-сть балів за практ. заняття - 10
ТЕМА 3. Раннє втручання як міжсекторальна система підтримки: концепція, принципи та зміст послуги Генеza концепції раннього втручання у світовій науковій думці. Раннє втручання як міждисциплінарна та міжвідомча система. Мета, завдання та цільові групи послуги. Принципи раннього втручання (сімейно-центрованість, функціональність, природне середовище). Алгоритм раннього виявлення порушень розвитку та маршрутизація сімей. Зміст і структура послуги раннього втручання. Системні засади впровадження послуги в громаді.	16	2	2	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 10

<p>ТЕМА 4. Міжнародні моделі та нормативно-правове забезпечення системи раннього втручання Порівняльний аналіз моделей раннього втручання у США. Організаційні та фінансові механізми функціонування послуги у США. Європейські моделі раннього втручання: принципи та структурні особливості. Фінансування та міжсекторальна взаємодія у країнах ЄС. Бар'єри впровадження послуги раннього втручання в різних країнах. Нормативно-правове забезпечення системи раннього втручання в Україні. Професійний стандарт фахівця з раннього втручання. Стандарт послуги та методичні рекомендації щодо її надання.</p>	14	-	2	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Разом за модулем 1	58	4	6	42	6	30
Змістовий модуль 2. Технології, доказові практики та сімейно-центровані підходи у ранньому втручанні						
<p>ТЕМА 5. Доказові моделі та програми раннього втручання: міжнародний досвід і критерії ефективності Поняття доказової практики у сфері раннього втручання. Денверська модель раннього втручання (ESDM): теоретичні засади та структура. Програми підтримки дітей з порушеннями слуху («Hear and Say», Мюнстерська програма). Моделі допомоги дітям із РАС: види та критерії вибору. Практики втручання для дітей із ДЦП. Рання інклюзія та адаптація дитини до освітнього середовища. Цикл раннього втручання та оцінка ефективності програм. Інструменти моніторингу результативності втручання.</p>	16	2	2	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
<p>ТЕМА 6. Трансдисциплінарна команда в ранньому втручанні: організація, оцінювання та координація Теоретичні засади трансдисциплінарної моделі. Ролі та функції членів команди. Етап комплексної оцінки розвитку дитини. Оцінка потреб, ресурсів і</p>	16	2	2	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 10

пріоритетів сім'ї. Домашній візит як форма надання послуги. Інструменти функціональної оцінки (АЕРС, інтерв'ю «Звичайний день», екокарта). Основи коучингу в роботі з батьками. Техніки активного слухання та професійної комунікації.						
ТЕМА 7. Технологія реалізації сімейного плану раннього втручання та оцінка результативності Етапи надання послуги раннього втручання. Розроблення Сімейного плану раннього втручання (СПРВ). Формулювання функціональних цілей. Реалізація індивідуалізованих стратегій втручання. Проміжна оцінка ефективності. Підсумкова оцінка результатів і задоволеності сім'ї. Програма переходу до наступних освітніх або соціальних послуг.	14	-	2	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
ТЕМА 8. Сімейно-центроване раннє втручання: травма-інформований підхід та забезпечення якості Теоретичні засади сімейно-центрованого підходу. Робота з сім'єю в умовах кризи та психологічної травми. Травма-інформована практика в ранньому втручанні. Асистивні технології у підтримці комунікації та розвитку. Моніторинг якості надання послуги. Супервізія та професійна підтримка фахівців. Професійне благополуччя та профілактика емоційного вигорання.	16	2	2	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Разом за модулем 2	62	6	8	40	8	40
Разом за 2 модулі						70
ІНДЗ						30
Всього годин/Балів	120	10	14	82	14	100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студента – це самостійне навчання студента, яку науково-педагогічний працівник планує разом зі студентом, однак виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника.

Самостійна робота оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки студента.

Таблиця 3

№	ТЕМИ	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та дослідницькі засади психосоціального супроводу осіб з особливими освітніми потребами		
1	<p>Тема 1. Нейробіологічні та системні детермінанти розвитку Здійснити критичний аналіз наукових підходів до нейропластичності Порівняти різні інтерпретації нейропластичності в нейронауках та педагогіці. Обґрунтувати, які з них мають реальне методологічне значення для сімейно-центрованого втручання, а які — є спрощеними популяризаціями. Здійснити методологічний розбір біоекологічної та транзакційної моделей. Проаналізувати їх епістемологічні основи, сильні та слабкі сторони. Визначити, чи можна інтегрувати ці моделі в єдину концептуальну рамку раннього втручання.</p>	12
2	<p>Тема 2. Моделі інвалідності та порушення розвитку Зробити еволюційний аналіз моделей інвалідності у форматі презентації. Визначити, як зміна моделей інвалідності трансформувала зміст раннього втручання. Проаналізувати вплив біологічних, соціальних та інституційних чинників на розвиток дитини з позицій різних теоретичних шкіл.</p>	12
3	<p>ТЕМА 3. Концепція та система раннього втручання Здійснити концептуальний аналіз поняття «раннє втручання». Порівняти визначення у міжнародних та українських документах.. Виявити концептуальні розбіжності. Письмово здійснити критичний аналіз принципів раннього втручання Чи всі задекларовані принципи реально можуть бути реалізовані в умовах української системи? Розглянути раннє втручання як складну соціальну систему та визначити її «вузькі місця».</p>	12
4	<p>ТЕМА 4. Міжнародні моделі та нормативне забезпечення Зробити порівняльно-правовий аналіз та виявити структурні відмінності між американською та європейськими моделями РВ. Здійснити критичний аналіз української нормативної бази, визначити суперечності та прогалини з позицій міжнародних стандартів.</p>	12
Змістовий модуль 2. Практичні та міждисциплінарні моделі партнерської роботи з сім'ями осіб з ООП		
6	<p>ТЕМА 5.Оцінка доказовості моделі Оберіть одну відому модель раннього втручання (наприклад, ESDM, Hear and Say, мюнстерська модель). Зберіть 5–10 наукових джерел про її ефективність. Проаналізуйте, на яких даних ґрунтуються висновки та наскільки вони переконливі. Виберіть категорію дітей (наприклад, з РАС або ДЦП). Порівняйте 2–3 моделі втручання за критеріями: підходи, ефективність,</p>	10

	залучення сім'ї. На основі аналізу запропонуйте одну зміну або доповнення до обраної моделі, яке могло б підвищити її ефективність у вашому контексті.	
7	ТЕМА 6. Зробіть порівняння командних підходів , опишіть відмінності між мультидисциплінарним, інтердисциплінарним та трансдисциплінарним підходами. Наведіть приклади їх застосування у ранньому втручанні. Проаналізуйте, які комунікаційні стратегії дозволяють команді ефективно працювати з сім'єю. Наведіть приклади можливих труднощів та способи їх вирішення. Виберіть кейс (реальний або змодельований) дитини з особливими потребами. Проаналізуйте, які спеціалісти повинні входити до команди та чому.	10
8	ТЕМА 7. Сімейний план раннього втручання Виберіть готовий приклад сімейного плану (або змодельований кейс). Проаналізуйте, чи всі етапи та цілі відповідають потребам дитини та сім'ї. Здійсніть аналіз функціональних цілей. Перевірте, чи цілі сформульовані у SMART-форматі. Проаналізуйте, наскільки вони конкретні, вимірювані та реалістичні.	7
9	ТЕМА 8. Сімейно-центроване втручання та якість Здійсніть аналіз принципів сімейно-центрованості. Проаналізуйте, які принципи дійсно реалізуються на практиці, а які залишаються декларативними. Здійсніть критичний розгляд травма-інформованого підходу. З'ясуйте, на яких доказах ґрунтується цей підхід та чи застосовний він у вашому контексті. Розгляньте, які механізми контролю якості існують у службах раннього втручання. Визначте слабкі місця та запропонуйте шляхи їх удосконалення.	7
РАЗОМ:		82

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета – сформулювати у здобувача здатність аналізувати, оцінювати та порівнювати сучасні Сімейно-центроване раннє втручання, визначати їх ефективність та обґрунтовувати можливості адаптації до українського контексту з урахуванням специфіки дітей з особливими освітніми потребами.

Вимоги до виконання:

1. Здійснити систематичний аналіз 5–10 міжнародних моделей сімейно-центрованого втручання (наприклад, ESDM, Hear and Say, мюнстерська модель).
2. Оцінити їх епістемологічні підходи, принципи взаємодії з сім'єю та доказову базу.
3. Здійснити порівняння моделей за критеріями ефективності та застосовності – визначити сильні та слабкі сторони кожної моделі.
3. Проаналізувати адаптованість до різних соціокультурних умов і українського контексту.
4. Проаналізувати наявні методи оцінки результатів раннього втручання.
5. Визначити, наскільки вони дозволяють об'єктивно вимірювати зміни у розвитку дитини та ефективність взаємодії з сім'єю.
6. На основі проведеного аналізу запропонувати концептуальні зміни або адаптацію моделі для українських реалій, враховуючи принципи сімейно-центрованості, інклюзії та

міждисциплінарності.

7. Узагальнити результати дослідження, окреслити перспективи впровадження нових або модифікованих моделей у практику раннього втручання в Україні.

Вимоги до виконання ІНДЗ

1. Вступ (актуальність, проблематика, мета, завдання)
2. Огляд літератури (систематизація моделей, принципи, доказова база)
3. Методологічна частина (критерії аналізу, методи порівняння, джерела даних)
4. Аналітична частина (порівняння моделей, оцінка ефективності, SWOT-аналіз)
5. Пропозиції з адаптації та удосконалення моделей
6. Висновки та рекомендації
7. Список використаних джерел (не менше 20-30 наукових джерел, переважно міжнародних, останні 10 років)

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 4

№	Практичне завдання	Зміст оцінювання	Макс. бал
1	Аналітична глибина та критичне осмислення	Глибокий критичний аналіз моделей; логічна аргументація; сильні та слабкі сторони чітко виділені; широке використання доказової бази (міжнародні статті, систематичні огляди)	10 балів
2	Обґрунтування пропозицій та інноваційність	Пропозиції щодо вдосконалення моделей оригінальні, науково обґрунтовані; представлені концептуальні схеми або методологічні рекомендації	8 бали
3	Методологічна та наукова коректність	Використано ≥ 20 джерел, переважно міжнародних; логічна структура; таблиці/схеми коректні та допомагають порівнянню моделей	6 балів
4	Креативність та інноваційність	Використання цифрових та сучасних методик, оригінальність підходів	6 балів
5	Практична релевантність та рекомендації	Висновки і рекомендації чітко адаптовані до українського контексту; придатні для практиків і команд раннього втручання; враховані особливості дітей та сімей	6 балів
	Разом		30 балів

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з БОК «Сімейно-центроване раннє втручання» здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента, відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р. (URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>) в діапазоні

від 0 до 100 балів. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, виконання контрольних робіт тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Здобувачі мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення (максимальна кількість балів за одне практичне заняття - 8), відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час виконання студентом контрольної роботи, підсумкового контролю.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ВОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ВОК, з метою підвищення оцінки не дозволяється. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Повторне складання заліку з ВОК допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан (директор) факультету (інституту).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту»): повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Жодні види порушень академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (URL: https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних

причин (наприклад, працевлаштування, участь у програмі академічної мобільності, здобуття освіти за іншою спеціальністю (освітньою програмою), навчання за програмою «Подвійний диплом», тривале відрядження за основним місцем роботи, станом здоров'я, перебування у відпустці в зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, наявність статусу особи з особливими освітніми потребами) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (див. Положення про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BA-%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>).

Підготовка здобувачів вищої освіти з використанням елементів дуальної освіти у ВНУ імені Лесі Українки здійснюється відповідно до Положення (URL: [file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/2024_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83_%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/2024_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83_%20(2).pdf)). Години, форма навчання та особливості організації освітнього процесу визначаються на семестр (поточний навчальний рік) та відображаються в індивідуальних графіках навчання здобувачів освіти та програмі навчання.

В процесі вивчення ОК під час проведення занять можуть використовуватись технології дистанційного навчання через мережу «Інтернет» в умовах карантинних обмежень, воєнного стану; навчанні здобувачів освіти під час хвороби; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо (див. Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: [file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20(3).pdf)). Навчання осіб із особливими потребами передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання під час здійснення всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку здобувачів освіти. Під час організації освітнього процесу в Університеті технології дистанційного навчання можуть використовуватись при проведенні навчальних занять, контрольних заходів, а також при забезпеченні самостійної роботи.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ВОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ВОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ВОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з ВОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (інституту). При цьому загальна кількість балів за поточну роботу не може перевищувати 100 балів.

Здобувачі вищої освіти можуть долучатися до оновлення змісту ОК шляхом подання пропозицій викладачу. Ел. адреса викладача для таких пропозицій: Maciuk.Zoriana@vnu.edu.ua

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснено під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента «Партнерські та системні моделі роботи з сім'ями осіб з особливими освітніми потребами» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Орієнтовний перелік питань, котрі виносяться на залік:

1. Як нейропластичність впливає на ранній розвиток дитини і що це означає для стратегій втручання?
2. Проаналізуйте значення нейробіологічних знань для побудови ефективних програм раннього втручання.
3. Порівняйте біоекологічний та біопсихосоціальний підходи до розвитку дитини та їх застосування у РВ.
4. Які фактори ризику та фактори захисту мають ключовий вплив на розвиток дитини раннього віку?
5. Проаналізуйте вплив соціального та фізичного середовища на формування здібностей дитини з ООП.
6. Критично оцініть основні моделі інвалідності та їх практичну значущість у ранньому втручанні.
7. Як моделі ставлення до людей з труднощами розвитку впливають на формування політики РВ?
8. Оцініть актуальність теорії екологічних систем Урі Бронфенбреннера для сучасного раннього втручання.
9. Проаналізуйте внесок транзакційної моделі Самероффа та Чандлера у розуміння розвитку дитини з ООП.
10. Критично оцініть системну модель Майкла Гуральника щодо комплексного супроводу дитини.
11. Які особливості розвитку дітей із синдромом Дауна варто враховувати при розробці РВ?
12. Проаналізуйте специфіку розвитку дітей із ДЦП та РАС у контексті доказових практик РВ.

13. Оцініть наслідки ранньої інституалізації на розвиток дитини та інтеграцію сім'ї.
14. Як криза сім'ї при народженні дитини з порушеннями впливає на ефективність втручання?
15. Дайте концептуальне визначення раннього втручання та проаналізуйте його стратегічні цілі.
16. Проаналізуйте завдання послуги РВ у контексті сімейно-центрованого підходу.
17. Оцініть значення принципів сімейно-центрованого підходу для ефективності втручання.
18. Як системні засади визначають ефективність процесу раннього втручання?
19. Проаналізуйте методи раннього виявлення порушень розвитку та їх доказову ефективність.
20. Критично оцініть переваги послуги РВ для дітей та сімей.
21. Проаналізуйте організацію РВ у США та її ефективність для дітей з ООП.
22. Порівняйте фінансування РВ у США та Європі та його вплив на якість послуг.
23. Оцініть бар'єри організації РВ у європейських країнах і їх вплив на практику.
24. Критично порівняйте системи РВ США та Європи.
25. Проаналізуйте нормативно-правову базу РВ в Україні та її відповідність міжнародним стандартам.
26. Оцініть стандарти послуг РВ в Україні щодо їх ефективності та наукового обґрунтування.
27. Проаналізуйте роль професійного стандарту «Фахівець із раннього втручання» у формуванні компетенцій.
28. Критично оцініть одну доказову модель РВ (наприклад, ESDM) щодо її ефективності та адаптованості.
29. Проаналізуйте критерії оцінки ефективності моделей РВ для дітей із РАС.
30. Порівняйте денверську модель та програму Hear and Say за принципами сімейно-центрованого підходу.
31. Критично оцініть стандарти ранньої інклюзії та їх вплив на соціалізацію дитини.
32. Проаналізуйте цикли раннього втручання для дітей із ДЦП та їх доказову ефективність.
33. Порівняйте результати оцінки послуг РВ у різних країнах Європи.
34. Критично оцініть стандарти надання ранньої допомоги дітям раннього віку.
35. Проаналізуйте роль трансдисциплінарної команди у комплексному супроводі дитини.
36. Критично оцініть етапи оцінки дитини трансдисциплінарною командою.
37. Як участь батьків у роботі команди впливає на ефективність РВ?
38. Проаналізуйте методи збору інформації про дитину та сім'ю для РВ.
39. Порівняйте мульти-, інтер- та трансдисциплінарні підходи у ранньому втручанні.
40. Критично оцініть принципи ефективної взаємодії команди та сім'ї.
41. Проаналізуйте ключові етапи надання послуги РВ.
42. Критично оцініть використання інтерв'ю «Звичайний день» у оцінці потреб дитини.
43. Порівняйте інструменти оцінки розвитку дітей (AEPS та інші) за науковими критеріями.
44. Проаналізуйте роль функціональних цілей сімейного плану у ефективності РВ.
45. Критично оцініть методи проміжної оцінки результатів сімейного плану.
46. Проаналізуйте програми переходу після завершення РВ та їх ефективність.
47. Оцініть значення принципів сімейно-центрованого підходу у практичній діяльності.
48. Проаналізуйте техніки ефективної взаємодії з дитиною раннього віку.
49. Критично оцініть використання травма-інформованого підходу у роботі з сім'ями.
50. Проаналізуйте методи оцінки якості надання послуги РВ.

			тощо						
Дуже добре/ 8-7 балів	розкриває основний зміст теоретичних питань та практичних завдань. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	4	володіє навчальним матеріалом, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє традиційні підходи до вирішення проблем з елементами новизни тощо	3	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності. Дотримано вимог академічної доброчесності	0,5**	
Добре/ 6-5 бали	висвітлює основний зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при цьому допускаються неточності. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	3	відтворює значну частину навчального матеріалу, виявляє достатні знання окремих положень. Аналізує та оцінює матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена відповідно до вимог з незначними неточностями, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності	0,5**	
Задовільно/ 4-3 бали	частково розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, є неточності. Є неточності під час вживання наукової термінології, дотримується академічної доброчесності	2	частково відтворює навчальний матеріал, виявляє задовільний рівень знань окремих положень. Розуміє матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	1	не завжди, але може навести приклади. Робить формальні висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена в довільній формі, структура презентації включає окремі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності	0,5**	
Достатньо/ 2 бали	під час відповіді припускається фактичних помилок. Практичні	1	має фрагментарні знання, здатний відтворити меншу	0,5	не завжди вдається сформулювати висновки. Як правило, вони носять	0,5*/ 0,25**	презентація оформлена без дотримання вимог, відсутні декілька обов'язкових	0,25**	

		завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей. Дотримується академічної доброчесності		частину навчального матеріалу, лише окремі чи елементи складових частин питання. Частково розуміє матеріал, під час його відтворення не вистачає достатньої глибини та аргументації		формальний характер		елементів	
Незадовільно/ 1-0 бали	здобувач вищої освіти не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не дотримується академічної доброчесності	0,5	здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити	0,25	висновки відсутні, здобувач вищої освіти не в змозі їх сформулювати	0,25**	презентація відсутня або порушено вимоги академічної доброчесності	0,25**	

* бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття не передбачають підготовку презентації з теми (тощо);

** бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття передбачають підготовку презентації з теми (тощо).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Брушневська І.М. Методичні засади розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку із порушеннями психофізичного розвитку. *Acta Paedagogica Volynienses*, Вип. 4, 2021. С. 145-150.
2. Галецька Ю. Особливості мовленнєвого онтогенезу дошкільників з нормотиповим розвитком і при комбінованих порушеннях розвитку. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*. 2024. №22. С. 61-71
3. Кузенко О. Й. Корекційна педагогіка: Навчальний посібник / За ред. д. філ. наук., проф. Качкана В.А. -2- е вид.- Львів - Івано- Фраківськ, 2024. - 214 .
4. Kuzava, I.B., & Mykolayuk, Y.M. (2022). Participation of specialists of the inclusive resource center in the activities of the team of psychological and pedagogical support

in the educational institution. The First Special Humanitarian Issue of Ukrainian Scientists. European Scientific e-Journal, 2 (17), 54-59. Ostrava: Tuculart Edition. DOI: 10.47451/ped2022-03-02

5. Мартинюк Т. А. Брушневська І. М. Особливості стимулювання пізнавальної діяльності дітей із порушеннями мовлення засобами дидактичних ігор. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 32. Т. 2. С. 213–218.

6. Мартинюк Т.А., Ємельяненко Є., Гриневич Ю. Порівняльний аналіз методик психотерапевтичної взаємодії з дітьми-аутистами та їх родинами. *Humanitas*. 2024. № 2. С.86-94.

7. Методичні рекомендації щодо визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки у дітей раннього та дошкільного віку: <https://docs.google.com/document/d/1I23PYLXoCo8feG12EgnF60Kwa23aC3wE/edit>

8. Рекомендовані практики в Ранньому Втручанні: посібник для фахівців. Харків: Факт. 2023, 356с. URL: <https://www.eurlyaid.eu/eciguidebook-ukrainianversion/>

9. Послуга раннього втручання у країнах Європи. Ключові концепції та вибрані моделі. 2023. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/36316/file/Unicef_Ealy%20childhood_UA_.pdf

10. Сімейно-центроване раннє втручання. Технологія надання послуги. Інформаційні картки: посіб. для фахівців. 2-ге видання. Харків:Факт, 2023. 81 с.

11. Сергійчук О.М., Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / О.М. Сергійчук, Ю.М. Багно, О.В. Плужник ; за ред. О.М. Сергійчук. Переяслав : Видавництво , 2020. 224 с

12. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2021. 248 с.

2. Oksana, Inna Marynchenko, Tetiana Samus, **Tetiana Martyniuk**, Iryna Pushchyna, Serhii Shcherbyna Preparation of future teachers for professional adaptation in an inclusive educational environment in the process of studying the methodology of science, *Ad Alta Journal of Interdisciplinary research*, 2024, 14. 42-48 URL:https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140141/papers/A_07.pdf .

Нормативно-правова база:

1. Порядок раннього виявлення у дітей порушень розвитку або ризику їх виникнення і своєчасного направлення сімей з дітьми до надавачів послуги раннього втручання для отримання такої послуги : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1392 Київ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2023-%D0%BF#Text>

2. Про схвалення Концепції створення та розвитку системи раннього втручання: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 26.05.2021 № 517-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2021-%D1%80#Text> 6.

3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження практики надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя: Мінсоцполітики України; Наказ, Рекомендації, Заходи від 18.02.2021 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0092739-21#Text>

4. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

5. Про затвердження Примірною положення про команду психологопедагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти: МОН України; Наказ, Положення від 08.06.2018 № 609. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0609729-18#Text>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
4. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
6. Національна асамблея людей з інвалідністю. програма «Батьки за раннє втручання в Україні». URL: <https://naiu.org.ua/project-naiu/programa-batky-zarannye-vtruchannya-v-ukrayini/>
7. Інформаційна база раннього втручання. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/early-intervention-info-database>
8. Інститут раннього втручання. URL: <https://ei.kharkov.ua/>
9. EdEra - студія онлайн освіти. URL <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5134>